

השיר לאלהים בתורה
השיר לאלהים בתורה
השיר לאלהים בתורה

עב תורה בלק לקוטי

בדרך כו' ענין ב' המדרגות בחי' פנים ובחי' אחר שיש בקדושה וזהו ענין ב' הבחי' בישראל ויעקב. ובחי' אחר דקדושה עומד לנגדו בחי' עמלק משא"כ בבחי' פנים כו' ע"ש. והנה עמלק ראשיתו הוא בחי' עמל ולכן בישראל דייקא נאמר ולא ראה עמל בישראל כו' משא"כ בבחי' יעקב כיון שיעקב הוא עדיין בחי' עבודה ויגיעה דקדושה ע"כ עומד לנגדו העמל דלעומת זה שמבחי' עמלק אלא שלא יוכל לו כי מלחמה לה' כעמלק כו' ע"ש. אך א"א להגיע לבחי' ישראל שהוא בחי' שנת אם לא ע"י קדימת בחי' יעקב שהוא עבודה דחול על דרך מי שטרח בע"ש דוקא אז יאכל בשבת. ולכן הקורא לישראל יעקב אינו עובר בעשה כמו הקורא לאברהם אברם משום דלא נעקר שם יעקב לגמרי מישראל דהא אהדרי' קרא וקראו יעקב והיינו מטעם הנ"ל שא"א להגיע לבחי' ישראל אלא ע"י קדימת בחי' יעקב כי מתחלה צ"ל עסק הביוריים שבחול לתקן ההסתר כו' שזהו עבודה בחי' יעקב ואח"כ יאכל בשבת להעלותם מעלה מעלה ולהתענג על ה' וכמ"ש במ"א. וזהו מה שאומרים במוצאי שבת אל תירא עבדי יעקב כו'. כי בשבת אנו בבחינת ישראל שא"צ לבחי' עבודה ויגיעה לברר כירורים כי בורר אסור רק אנו או בבחי' בן בנים למקום ועיין זהר (חי' דצ"ד) ואח"כ במוצאי שבת שמסתלקת הנשמה יתירה וצריך לחזור ולירד להיות בבחי' יעקב עבדי בכל ששת ימי המעשה לברר כירורים בני"ע כו' לכך אומר אל תירא עבדי יעקב כו' מלימד שם ובוזה נותנים כה ועזו כו' והיא ירידה צורך עלייה בשבת שאח"כ וכן בכל יום יש מעין שבת בק"ש ותפלה שאו שמע ישראל כו' עמ"ש ע"פ יונתין:

ותרועת מלך בו. הנה כפי' תרועת יש שני פירושים. הא' ל"ט שביירה ופירור כמו תרועם בשבת ברזל והב' לשון חיבה וריעות וכדפרש"י בחומש כאן ושניהם אמת. דהנה יש להבין דפ"ק מצינו דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ ודינא דמלכותא דינא שהוא מבחי' גבורות ופעם כתיב באור פני מלך היים אנסוי דמלכא נהירין בבחי' חסדים. אך הענין הוא דיש ב' בחי' במדת מלך וכמ"ש בזהר בפי' ויחי (ד"ל"ט ע"א) כד מלכא יתיב על כורסייא איקרי מלך (ע"א) וכד נחית לעבדוי מלך זוטא איקרי שבימות החול כשמתלבש בב"ע מלך זוטא איקרי וירידה זו הוא ע"י גבורות וצמצומים כמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו וכמ"ש במ"א ואזי כמשפט יעמיד כו' דינא דמלכותא כו'. משא"כ בשבת הוא בחי' כד יתיב על כורסייא וכמ"ש בזהר פ' תרומה (דקליה סע"א וע"כ) והיינו שבשבת הוא עליות העולמות ובחי' מדת מלכותו עולה ומתייחדת בשרשה בבחי' אצילות וע"ז נאמר באור פני מלך כו' ואנפאה נהירין בנהירא עילאה ע"י התגלות עונג העליון מבחי' רעוא דכל רעיון שמתגלה בשבת במדת מלכותו ותו זהו תרועת מלך בו ל' ריעות וחיבה דקאי אבחי' ישראל שהוא בחי' שבת שאו ה' אלקיו עמו ממש שמתענג על ה' כנ"ל. ונמשך בחי' תרועת מלך בו היינו גילוי בחי' ריעות וחיבה מבחי' רעוא דכל רעיון שנמשך במדת מל' שהוא כנס"י [ועמ"ש מזה ג"כ בדיה ויהי מדי חדש וע' בזהר ח"א דקניא א' ודף ר"ז ע"ג] וגם עי"ז נמתקים כל הדינין וגבורות הנמשכים בבחי' דינא דמלכותא בששת ימי המעשה מחמת התגלות רעוא דכל רעיון וכמ"ש בזהר תרומה שם וכל דינין מתעכרין מינה כו'. וזהו תרועת מלך בו כפי' הראשון לשון שניירה ופירור דהיינו שמתפררים הגבורות וזהו מיתוקן וכמ"ש אתה פוררת בעזך ים, וכידוע ג"כ כענין כוונת התרועה בתקיעת שופר דר"ה שהיא לפרר גבורות עליונות דיצחק כמ"ש בזהר אמור. ותרועה ופירור זה הוא ע"י התגלות בחי' רעדכ"ר שהוא ענין ריעות וחיבה נמצא ב' הפירושים עולים בקנה א':

יגיעה ימצא בו שיעקב הוא בחי' עבדי והעבודה הוא ענין עמל ויגיעה לאכפייא לסט"א ולאהפכא חשוכא כו' ע"י התפלה והמצות כנ"ל. והיינו בכל ששת ימי המעשה כמ"ש ששת ימים תעבוד דהיינו כמו עדי"מ המלאכות גשמיים החורש והזורע והקוצר כו' כך הוא בעבודה ה' בתפלה בכל ששת ימי המעשה צ"ל בחי' עבודה זו ביגיעת הנפש ויגיעת בשר להתבונן בגדולת ה' ולהוליד אהו"ר לה' ולהוציא מלבו הרצונות זרות דנה"ב עד שיהיה לו רק רצון א' לאביו שבשמים שכל זה הוא ע"י מלחמה גדולה עם היצר וכמ"ש בזהר שעת צלותא שעת קרבא ועל דרך שאמרו בספרי פרשת עקב סמוך לפלטיין שלך לא ככשת ואתה הולך ומכבש כו' וכך אם לא פעל להפך מדותיו הרעות ולהמשיך גילוי אלקות בקרבן ע"י התפלה איך יוכל להמשיך גילוי אלקות בעולם ע"כ צריך תחלה לכבוש גופו ונפשו הכהמית ע"י התפלה וכמארז"ל לעולם יראה אדם עצמו כאלו קדוש שורה בתוך מיצוי שנאמר בקרבך קדוש ולכן צריך עמל ויגיעות נפש כדי שיוכל להיות גילוי אלקות בנפש ואח"כ ימשיך גילוי אלקות בעולם. ומזה הטעם אסור לאכול קודם התפלה שאז עדיין הנשמה כאפו ואיך יוכל לברר המאכל ולהעלותו עד אחר התפלה שאז מתפשטת הנשמה בכל הגוף ועי"ז יוכל אח"כ להעלות המאכל ולברר הטוב מן הרע ונק' האכילה ג"כ מלחמה כמ"ש בזהר על פוס חרבא יוכל נהמא והיינו להלחם עם היצר שלא יהיה האכילה כתאוה רק לשיש ועי"ז מברר הטוב כו' [ועמ"ש מזה בדיה כה תברכו כפי' ושא]. וכ"ז הוא העבודה בששת ימי המעשה וזהו בחי' יעקב עבדי שהעבודה זו הוא עמל ויגיעה כנ"ל והוא בחי' אכפייא וזהו בחי' עובד אלקים כמ"ש בנינונים ח"א פט"ו. אבל בשבת הוא בחי' בשנותו את טעמו ויגרשהו וילך דאתהפכא חשוכא לנהורא עד שהוא בחי' מנוחה ואינו נמצא בו עמל כלל כמ"ש כי בו שבת. וזהו בחי' ישראל שיר אל שהוא השירה של בחי' אל דכתיב חסד אל כל היום. והיינו שתפלה דשבת הוא התענוג מגדולת ה' שמתענגים ישראל בתפלה ע"י ההתבוננות וההשגה בגדולת ה' וכמ"ש טעמו וראו כי טוב ה' וכתיב ישמח ישראל בעושייו וגו'. [ועמ"ש בפ' חקת כפי' או ישיר ישראל כו' ישראל דלעילא וגילוי זה בשבת ועמ"ש ע"פ לסוסתי בענין טלא דנטיף מעתיקא ועמ"ש ע"פ שיר השירים]:

ולכן לא ראה עמל בישראל. כי אין העבודה בבחי' עמל כלל רק להתענג על ה' וקראת לשבת ענג. והטעם לזה שא"צ בשבת לבחי' עמל ויגיעה הנ"ל שבחול הוא כי הנה שבת אותיות תשב. והיינו שבחול הוא בחי' ירידת החיות רגלית יורדות כו'. והיינו ששם אלקים הוא המסתיר כו' וכנודע כענין שמש ומגן כו'. לכן צ"ל הצעקה בתפלה לצאת מן ההסתר כו' וזהו פי' עובד אלקים לתקן ההסתר וההעלם הנמשך משם אלקים שלא יהיה מסתיר ומעלים. אבל בשבת כתיב ויכל אלקים פי' שכלתה בחי' ומדרגת מדת הצמצום וההסתר דשם אלקים ונמשך התגלות שם הוי' שבת להוי' וכמ"ש במ"א בד"ה באתי לגני כו'. וזהו שבת אותיות ישב עליות העולמות לכך נק' שיר אל ולא שיר אלקים כי יוצאים מבחי' ההסתר כו' ולכן אין שייך צעקה רק אדרבה ההתענגות בה' מן הגילוי שמתגלה בשבת וזהו ג"כ ממש ההפך בין בחי' יעקב לבחי' ישראל [ועיין בזהר וישלח דקע"ד א'] וכמ"ש לא יקרא שמך עוד יעקב כ"א ישראל כו' כי שרית עם אלקים כו'. היינו שמשתרר על שם אלקים המסתיר שלא יהיה מסתיר עוד ויהיה גילוי שם הוי' והיינו ע"י שכבר נצח את הסתר הנה"ב כו' וז"ש הוי' אלקיו עמו. עמו ממש שכשבת מתגלה בנפשו בחי' אלקות בבחי' גילוי ממש משא"כ בחול אין מתגלה אלקות בנפשו בבחי' גילוי כ"א הוא צועק מנקודת לבבו לה' ורוצה שיתגלה בו בבחי' גילוי אבל בשבת הוא הגילוי ממש וז"ש הוי' אלקיו עמו [ועמ"ש בפ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק

התענוג והטוב העליון.

קיד

כשאננו מתחילים במסילת ישרים ללמוד, שיסוד החסידות הוא שהאדם לא נברא אלא להתענג על ד' וליהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הנצחי. בסדר החוש המוסרי שלנו מפני האיגואיזמוס, ואהבת התענוג, שביסוד זה, ותובעים אנחנו יסוד יותר טהור ונקי משום תערוכת הנאה.

אמנם זהו גורל העולם והאדם, שירד כבר בראשית יצירתו מהתכונה הטהורה אשר להאידיאליות העליונה, והושבתה אצלו הטהרה האצילית, ומלמטה הוא צריך לטפס למעלה למעלה. יתברר לו אמנם אחר כך שמושג תענוג זה של התענוגות על ד' הוא התוכן הטהור שבאידיאליות היותר טהורה, שאי אפשר לבטאה בשום הגה אנושי. מורגשת היא הרגשה מועטת בשאיפת הלב הטהור בהתעלותו מעל כל המצרים המצמצמים אותו, וזהו רק צל של צל צללה של השאיפה העליונה, הנקיה מכל עירוב גס.

הדבקות האלהית יסודה הוא הדבקות בעצמה, תשוקת הסוחר, המתעלה על ידי טהרת מחשבה, עומק הגיון, חופש רוחני, והסתכלות בהירה, ההתהלכות את האלהים של דורות הראשונים. אמנם ההסתכלות הזאת בעצמה פוגעת במעצורים שנתרכו ביותר במשך הזמנים, ויש מניעות גדולות בתכונת הנפש, וקל וחומר בתכונת הגוף, וישנן הברקות עליונות הצריכות לסיוע של תכסים מעשי.

ועל כולם מתוך התשוקה האדירה, מתוך השלמות העליונה בעצמה, מתוך ההתגלות של הדבקות האלהית מתגלה רז עליון, של אספקלריא המאירה, שסכם לנו את הדרך הסלולה, לאחד את כל התוכן המעשי שבתיים עם היסוד של התשוקה האידיאלית, אשר היא יסוד הכל, חשק הטוב העליון של הדבקות האלהית, העולה בטובו מכל שנקלט אצלנו במושג של תענוג ועידון, והם הם המצות, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

ואנו צריכים ללמוד מעתה, בבת אחת, את החזיונות הרוחניים של המהלך התיאורי, העולים אל המכון של המגמה הרוחנית הנקיה, מגמת הדבקות האלהית, ואת הדרכים המעשיים העזורים לה, המשכללים את צורתה, המרחיבים את אורה, והמסירים את כל אבני המכשול מכל נתיבותיה, דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

באים אנו להלן, רואים אנו, שכשתעמיק עוד ביותר תראה, שהתכלית האמיתית היא הדבקות בשם יתברך, כי רק זה הוא הטוב, וכל זולת זה שיחשבוהו בני אדם לטוב אינו אלא הבל ושוא נתעה. ואנו תובעים את עצמנו, אחת, שהדבקות האלהית הזאת בעצמה תהיה משוערת בקרבנו בצורתה הטהורה מכל שמץ איגואיסמוס נשפל, ושנית, הדבקות האלהית במובנה העליון, אוצר הטוב המקורי, צריך שיעלה את כל מה שחשבוהו בני אדם לטוב שיהיה באמת טוב, ולא עוד אלא גם כל מה שיחשבוהו בני אדם לרע צריך שיהיה נודע שהוא טוב, מפני שכאמת אין רע כי אם טובי והרע אינו אלא דמיון כוזב ושוא נתעה, מפני שאיננו במציאות.

אמנם הקדמה כזאת אי אפשר לה להיות יסוד לספר מוסר מעשי כי אם אחרי עיבוד מרובה במעמקי התיאוריה, עד כדי ההסברה הברורה, שכדי להגיע אל האור העליון של השלמות הנשאפת, הטוב המוחלט של הדבקות האלהית, צריכים להקדים את המוסר המעשי, המפריד את הטוב מן הרע, ושיש עסק עם היסוד הרע כעם דבר של מציאות, ומה באים לאור העליון של הדבקות האלהית העליונה, שהוא תכלית הטוב, שרואים על ידי אספקלריא מאירה זו את כליון הרע במציאות ואפסותו המוחלטת למפרע.

וכשקוראים אנו להלן, כי האמצעי אל הדבקות הוא לידבק בו בכת מעשים שתולדתם זה הענין, שהם המצות, חסרים אנו חוליא גדולה של השלשלת ההיסטורית הרוחנית, שהיא חוזרת כימי עולם בכל אדם בכל שעה ובכל מקום.